

Sosyal Bilimlerde Araştırma Süreci ve Aşamalarına Kuramsal Bir Bakış

<https://doi.org>

10.55107/turksosbilder.1260873

Yavuz Ercan GÜL
ydidim@gmail.com
[0000-0002-8191-2647](mailto:ydidim@gmail.com)

Özet

Bu çalışmada özellikle bilimsel araştırmaya yeni başlayan lisansüstü öğrenciler için sosyal bilimlerde bilimsel araştırmaların sürecine ilişkin detaylı bilgi sağlanması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bilimsel araştırmada; araştırma konusunun belirlenmesi, araştırma probleminin yazılması, literatür taraması süreçleri ele alınmıştır. Araştırmanın ıkış noktası bilimsel araştırma sürecine yeni başlayanlara bu süreçte kolaylık sağlayacağı düşüncesidir. Bilimsel araştırmada konu belirlemek ve o konuya ilişkin yeni ve özgün fikir üretebilmesi araştırmacının analitik düşünme becerisine bağlıdır. Konunun belirlenmesinden sonra problemin tanımlanması aşamasında yine araştırmacının dikkat etmesi gereken önemli adımlar bulunmaktadır. Çünkü araştırma problemi konuya olan ilgi ile başlayıp, araştırmanın merkezinde yer almaktadır. Doğru soruların sorulması araştırmacının doğru cevap bulmasına yardımcı olur. Bilimsel araştırmalarda dikkat edilmesi gereken diğer önemli bir adım da literatürün taranmasıdır. Çünkü yeninin ortaya konabilmesi eskinin iyi bilinmesine bağlıdır. Bu nedenle literatür doğru şekilde taranmadan araştırmaya başlamak doğru değildir.

Anahtar Kelimeler: bilimsel araştırma, konu belirleme, problem belirleme, literatür taraması, tartışma bölümünün yazımı

Theoretical Perspective to Research Process and Stages in Social Sciences

Abstract

In this study, it is aimed to provide detailed information about the process of scientific research in social sciences, especially for graduate students who have just started scientific research. For this purpose, in scientific research; Determining the research topic, writing the research problem, literature review processes are discussed. The starting point of the research is the thought that it will provide convenience to those who have just started the scientific research process. Determining a subject in scientific research and producing new and original ideas about that subject depend on the analytical thinking skills of the researcher. After determining the subject, there are important steps that the researcher should pay attention to during the definition of the problem. Because the research problem starts with the interest in the subject and is at the center of the research. Asking the right questions helps the researcher find the right answer. Another important step to be considered in scientific research is the review of the literature. Because the new can be put forward depends on knowing the old well. For this reason, it is not right to start the research without a proper review of the literature.

Keywords: scientific research, topic identification, problem identification, literature review, writing the discussion section

Giriş

Akademik hayata adım atmak bilimsel araştırma ve yayımla mümkündür. Bu nedenle araştırma yapmak özellikle doktora öğrencileri için önemli faaliyetlerden birisidir. Çünkü akademisyen olmak akademik dünyada yapılan yayınlarla iz bırakma ile olmaktadır. Akademik derece veya unvan almak, akademik dünyada tanınmak ve prestij kazanmak yayıma bağlıdır (Bedeian, 1996). Yayın yapmak aynı zamanda bireylerin kendi alanlarının entelektüel tarihinde iz bırakmalarını sağlayan bazı varoluşsal amaçları da taşımaktadır. Akademik yayınların gerekliliği düşünülüğünde doktora öğrencilerinin kariyerlerinde bu sürece mümkün olan en kısa sürede başlamaları zorunludur (Luse, et al., 2012).

Bilimsel çalışmalarda metodoloji büyük önem taşımaktadır. Bilimsel çalışmada kullanılan yöntemler ve ilkelerin sistematik teorik analizine dayanır (Igwenagu, 2016). İçerik olarak tipik şekilde araştırma yaklaşımı, model, aşamalar ve niteliksel veya niceliksel teknikler gibi kavramları kapsar (Irny, & Rose, 2005). Bilimsel araştırma ise insanın çevresiyle uyum sağlaması ve doğayı anlamaya çalışması sonucunda ortaya çıkmıştır. Araştırmacılar bu süreçte akıl yürütme, deneyimler ve duygulardan yararlanırlar. Diğer bir deyişle araştırmada, bilimsel akıl sürütme odaklı tümevarım, tümdengelim veya her ikisini de kullanılır. Bu yönüyle hem deneyim hem de akıl yürütmenin birlikte kullanıldığı, sosyal bilimlerde ve doğa bilimlerinde gerçeği keşfetmenin en uygun yolu olduğu söylenebilir (Kumar, 2011).

Bilinenden bilinmeyene doğru hareket eden bu keşif yolculuğunda merak duygusu araştırmacıya doğayı keşfetme konusunda öncülük eder. Bütün bilgilerin anası olarak kabul edilen bu merak ile araştırmacının bilinmeyenin bilgisini elde etmeye çalıştığı süreçte kullandığı yöntem araştırma olarak adlandırılabilir. Clifford'a (2014) göre araştırma, problemin tanımlanması ve yazılması, hipotezlerin veya olası

çözümlerin formüle edilmesi, verilerin toplanması ve sonuçların yazılması şeklinde ilerlemektedir. Kısacası bir soruna çözüm bulmak için sistematik bir yöntemle bilgi arayışı olarak tanımlanabilir. Bu nedenle bilimsel araştırma terimi sorunu belirlemekten, hipotez geliştirmekten, bilgi toplamaktan oluşan sistematik yöntemleri ifade eder (Kumar, 2011).

Bu çalışmada bilimsel araştırmalarda tasarım sürecinin oluşturulma aşamalarının açıklanması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bilimsel bir araştırmada konunun ve problemin belirlenmesi, araştırma soru ve hipotezlerinin geliştirilmesi, tartışma bölümünün yazılması ve lisansüstü eğitim görenler için danışman belirleme konusunda literatüre dayalı çıkarımlarda bulunulmuştur. Çalışmanın temel tezi özellikle bilimsel araştırma yapmaya yeni başlayanların bu çalışma ile sürece daha hızlı uyum sağlamalarını kolaylaştıracağı düşüncesidir. Lisansüstü tez yazımında ve saygın dergilerde yayınlanmaya uygun bir bilimsel çalışmanın nasıl yazılacağına ilişkin fikir ve ipuçları sunmaktadır. Bu yönüyle geleneksel metodoloji tartışmalarının ötesine geçerek araştırmacılara uygulamaya dönük kolaylıklar sağlayacağı düşünülmektedir. Yazar genç araştırmacıların karşılaştıkları sorunları tespit etmeye çalışmış ve bu sorunlara çözüm önerilerinde bulunmuştur. Farklı yöntemlere göre problem belirleme detaylı olarak ele alınmıştır.

Araştırma Konusunun Belirlenmesi

Bilimsel araştırmalarda konu seçimi araştırmanın ilk etabını oluşturmaktadır. Bunun için araştırmacıların çalışmayı düşündükleri konuyla ilgili literatürü yakından takip etmeleri gerekmektedir. Araştırılması düşünülen konunun araştırmacının da kendi ilgi alanlarıyla örtüşmesi araştırmanın daha düzgün ve sistemli bir şekilde yürütmesine katkı sağlar (Avan, 2000). Ayrıca çalışılmak istenen alanda daha önce çalışılmamış eksik olan bir şeylerin bulunması gerekmektedir. Böylelikle araştırmacı alanda yer alan o boşluğu kendi çalışmasıyla dolduracaktır (Bhatti, et al., 2012). Aksi takdirde başka yerde ve zamanda yapılmış çalışmalar ile tekrara düşme olasılığı bulunmaktadır. Eğer ortaya yeni bir bilgi, bakış açısı, teori koymayacaksa o çalışmanın yapılmasına gerek kalmamaktadır. Bu nedenle araştırmacının alanı iyi bilmesi ve alandaki boşluğu tespit etmesi gerekmektedir.

Alana ait literatürü iyice araştırmadan problemi belirlemek veya problemi yeterince düşünmeden çözüme başlamak ancak acemi bir araştırmacının yapacağı bir hatadır. Bu şekilde başlayan bir araştırma araştırmacının bilimsel araştırma yöntem ve teknikleri konusunda yeterince bilgi sahibi olmadığını gösterir. Luse ve arkadaşları (2012) bilimsel araştırmaya başlarken araştırmacının kendisini hazırlaması için yedi kural belirlemişlerdir. Bunlar: (1) *Beyin Fırtınası*: araştırma konusunda düşünürken veya okurken aklınıza gelen fikirleri yazın. (2) *Alan dışı*: kendi alanınıza ait eğitim ve bilgi dışında da düşünmeye çalışın. Diğer bir deyişle herhangi bir ön yargının olmadığı durumda neyin doğru olacağını sorun. (3) *Partner*: bir araştırma konusunda düşünürken, bu konuyu bu alandan tamamen uzak olan birisi ile paylaşın, düşüncelerini alın. (4) *"Neden" diye sorun*: çalışmanızla ilgili hem kendinize hem de alan dışından çalışmanızı bilen birisine "neden?" diye sorarak sorunları bulmaya çalışın. (5) *Konunuz hakkında konuşun*: bir fikir konusunda konuşursanız, nasıl, neden, neredeler, kimler gibi konuların kavramsallaşmasını sağlarsınız. Çoğu zaman bir sorunun anlaşıldığını düşünürüz, ancak bununla ilgili konuştuğumuzda sorunun yeterince anlaşılmadığını anlarız. (6) *Araştırmanızı çizimle eğlenceli kılın*: tüm araştırmalar görselleştirilmese de genellikle kavramlar çizilebilir. Araştırma modelini çizmek ve görsel hale getirmek ele alınması gereken yeni sorunları da gündeme getirebilir. (7) *İlgilendiğiniz şeyleri düşünün*: bu fikirler

araştırmanın konusuyla ilgili olabilir veya tamamen ilgisiz de olabilir. İyi bir araştırma, araştırmacının ilgilendiği şeyle başlar, böylece araştırmanın ilerleyen aşamalarında ilgisi, araştırmadan sıkılmaya ve ilgisiz kalmaya karşı tampon görevi görür.

Bilimsel bir araştırmaya başlamak, o alanda belirli bir problemi çözme, alana katkı sağlama ve yapılmamış bir şeyi yapmak iddiasında bulunmaktır. Araştırma konusunun belirlenmesinde araştırmacının yeni, özgün ve benzersiz bir fikir üretebilmesi için eleştirel ve analitik düşünebilmesi gerekmektedir. Çalışmak istenilen alanda bilinenler ve bilinmeyenlerin anlaşılması için literatür taraması yapılmalıdır. Araştırma konusunu belirlemek için yapılabilecek bazı uygulamalar şunlardır: (1) Bilimsel dergilerde yayınlanan önemli atıf alan makaleleri dikkatlice okuyarak öneriler bölümünden faydalanılabilir. (2) Araştırma yapılacak alanda yazılmış olan lisansüstü tezler incelenerek sınırlılıklar ve araştırmacılara öneriler bölümünden yararlanılabilir. (3) Mevcut ve gelecekteki araştırma ihtiyaçları hakkında fikir edinmek için alandaki konferans/seminer/kongrelerin sunumlarına, tartışmalarına katılmak yarar sağlar (Adhikari, 2020). (4) Araştırma alanıyla ilgili çalışmaları bulunan akademisyenler ile yüz yüze veya mümkün değilse mail aracılığıyla iletişime geçilmeli ve fikir alınmalıdır. (5) Üniversite içerisinde veya dışarısında akademik bir çevre oluşturularak konu seçimi daha geniş bir katılımı yapılabilir. Araştırmacı yenilikçi fikirleri teşvik edebilecek diğer öğrenciler ile etkileşime geçebilir. (6) Mümkünse, lisansüstü tez savunma sınavlarına katılmalıdır. (7) İlgili üniversitelerin web siteleri incelenerek, yapılmakta olan veya yapılmış olan projeler kontrol edilmelidir. (8) Araştırmacı mümkün olduğu kadar araştırmasını bir proje şeklinde düşünmelidir. Bu nedenle ilgili üniversite, bakanlık/departmanlar uluslararası finansman kuruluşlarının ne tür araştırmalara destek sağladıkları incelenmelidir. (9) İlgili alandaki sorunlar, o alan yöneticilerine veya üniversite dışından o alanda çalışan kuruluşlara başvurarak öğrenilebilir. Böylelikle belirlenen sorunun çözümüne yönelik bir çalışma yapılır. (10) İyi bir araştırmacı zamanın ruhunu yakalayabilmelidir. Bunun için alanıyla ilgili güncel gelişmeleri anlık olarak takip etmeli ve bilgi sahibi olmalıdır. Zamanın ihtiyacına yönelik sorunları tespit edebilmeli ve çözüm aramalıdır. Örneğin, COVID-19 salgını sürecini iyi değerlendiren ve bu alanda hızlı çözüm üreten araştırmacılar zamanın ruhunu yakalayabilmişlerdir.

Araştırma Probleminin Belirlenmesi

Araştırma problemi anlaşılmadan ve üzerinde yeterince düşünülmeden problemin çözümüne başlanmamalıdır. Günümüzde birçok araştırmacı (özellikle acemi olanlar) araştırma probleminden önce problem çözmeye başlamaktadırlar. Bu durum, araştırmacının sorunu tam olarak anlayamaması ve buna karşılık, sorunun bağlı olduğu temel sorunları fark edememesi riskini ortaya çıkarmaktadır. Kuhn'a (1962) göre, probleme yaklaşmak için, araştırmacının çözüm üretmeye ve uygulamaya girişmeden önce problemi tam olarak anlaması için yapılması gerekenler şunlardır:

İzole et ve yapı oluştur: araştırmacı problemi daha iyi anlayabilmek için problemi diğer dış faktörlerden izole etmelidir. Bundan sonra araştırmacı kavramları belirlemeli ve tanımlamalıdır (Reynolds, 2007).

Problemi büyüt: problemi büyütme, problemin arkasındaki teorik temelin detaylandırılmasıdır. İzole etme problemi bileşenlerine ayırırken, büyütme ise bileşenlerin detaylandırılmasını ve bölümlere ayrılmasını sağlar.

Teori ara: bir problemi tanımlamanın son adımı literatürün tam bir araştırmasının yapılması ve teorik kavramların oluşturulmasıdır.

Bilimsel bir problemin çözümü konuya ve problemi çözmeye olan ilgi ile başlar. Araştırma problemleri bilimsel bir araştırmanın merkezinde yer aldığından araştırma sürecinin ilk adımını ve en önemli aşamasını oluşturur (Alvesson, & Sandberg, 2011). Dünyanın her yerinde ve her zaman çözülmemiş problemlerle karşılaşmak mümkündür. Bu problemler kimi zaman bir merak konusu haline gelerek araştırmaya yol açarlar. İyi bir araştırma sorusu araştırmanın bel kemiğini oluşturur ve çalışılacak sorunu tanımlar ve metodolojiye rehberlik eder. Araştırmayla ilgili doğru hipotezlerin oluşturulmasını kolaylaştırır. Bu nedenle, araştırma sorusu belirli bir alanda yer alan endişeye yönelik belirsizliği araştırmayı amaçlayarak, kasıtlı bir soruşturma ihtiyacını ifade eder.

Araştırma probleminin hatalı olarak seçilmesi, araştırmacının konuya olan ilgisinin kaybolmasına neden olabilir. Bu nedenle araştırma probleminin doğru bir şekilde tanımlanması ve araştırma sorularının formüle edilmesi, araştırma süreci için kritik bir öneme sahiptir. Araştırma sürecinin tam merkezinde bulunması araştırma probleminin tanımlanmasını / seçilmesini ve formüle edilmesini oldukça zaman alan zorlu bir görev haline getirmektedir.

Araştırma sorusu, toplumsal hayatta yer alan ve herkes için problem olabilecek ifadeler değildir. Daha çok entelektüel ve akademik merak ile sorun halini almaktadırlar. Örneğin, mülteci sayısındaki artış devletin belirli kurumları için bir problem (eğitim ihtiyacı, sağlık ihtiyacı ve ekonomik ihtiyaçlar bakımından) olabilirken, mültecilerden para kazanan insanlar için bu sorun teşkil etmemektedir. Bir araştırmacı için ise sorun teşkil eden yalnızca mülteci sayısındaki artış değil, aynı zamanda mülteci sayısındaki artışa neden olan temel faktörlerdir. Bir araştırmacı, insanların neden giderek daha fazla göçten söz ettiklerini ve mülteci olmanın ne gibi avantajları bulunduğunu anlamak isteyebilir. Araştırmacı göçlerin geçmişte neden daha az olduğunu bilmekle de ilgilenebilir. Burada mülteci oranındaki artış, ancak göçe neden olan faktörleri anlamakla daha iyi çözülebilecek uygulamalı bir sorunu temsil etmektedir. Bu çözüm ise ancak araştırma yoluyla elde edilebilir.

Araştırmacılar sosyal hayatta herhangi bir sorunla karşılaştıklarında konuyla ilgili araştırma sorularını sormaya yönelerek, araştırma problemlerini tanımlarlar. Araştırma problemlerinin doğru bir şekilde hazırlanması, araştırmacıların araştırma cevaplarını bulmasını sağlar. Araştırma problemleri araştırmacıların belirli araştırma yaklaşım ve yöntemlerine göre ele almak, araştırmak veya incelemek istediği konulardır (Shoket, 2014).

Araştırma probleminin eksik olması veya kimi durumlarda bulunmaması çözümün, dolayısıyla araştırmanın da varlığını ortadan kaldırmaktadır. Rienecker ve Jorgense'e (2015) göre gerçek bir araştırma problemi şunlardan oluşabilir: (1) Alanda yer alan bilgi boşluğu veya eksik araştırma. (2) Gözlem sonucu açıklanamayan veya göze çarpan bir şey. (3) Henüz kategorize edilmemiş, analiz edilmemiş bir şey. (4) Yolunda gitmeyen bir şey. (5) Üzerinde tartışılabilir zıtlıklar (6) Şu anda sahada tartışılan bir şey. (7) Savunulan veya savunulması gereken bir şey. (8) Genel görüşe ters düşen ve çelişen bir şey. (9) Yeniden değerlendirilmesi, değiştirilmesi, dönüştürülmesi, inşa edilmesi gereken veya yeni tasarıma ihtiyaç duyan bir şey.

Araştırma konusunun seçiminde öncelikle çalışılan alanın daraltılması gerekmektedir. Bunun için konu hakkında daha fazla literatür incelemesi yaparak bilgi toplanabilir. Konunun araştırmacı için ilgi çekici olması araştırma probleminin bulunmasını kolaylaştırabilir, bu nedenle ilginç bir konu seçilmelidir. Konuyla ilgili teorik arka plana bakılmalıdır. Böylelikle konuya daha geniş bir perspektiften bakılmış olacaktır. Araştırma probleminin belirlenebilmesi için öncelikle araştırmacının tüm hedeflerinin açıkça ortaya konulması gerekmektedir. Sonrasında bütün hedefleri kapsayacak bir araştırma probleminin belirlenmesi etkili ve anlamlı çalışmalar yürütülmesine ve geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Araştırma Problemi Türleri

Araştırma problemleri değerlendirilecek veya araştırılacak olan konuya ve kapsamına bağlı olarak farklı formatlarda ele alınmaktadır. Bunlar:

Varoluş: belirli bir olgunun varlığını desteklemek veya rakip açıklamayı dışlamak için tasarlanmaktadır. Örneğin, ilkokul birinci sınıf öğrencileri etik değerleri algılayabilirler mi?

Betimsel ve sınıflandırma: daha önce bilinmeyen bir şeyi kapsar. Örneğin, öğretmen adaylarının epistemolojik inançları ve türleri nelerdir?

Kompozisyon: bütünün parçalara ayrılmasını gerektirir. Örneğin, İngilizce öğretmenlerinin örgütsel mutluluk algılarının aşamaları nelerdir?

İlişkisel: değişkenler arasındaki ilişkiyi değerlendirir. Örneğin, öğrencilerin yaşam doyum düzeyleri ile öğrenme stratejilerini kullanma düzeyleri arasındaki ilişki nasıldır?

Betimsel ve Karşılaştırmalı: söz konusu sorun ile ilişkili sorunların düzeylerinin karşılaştırılması vardır. Örneğin, sağlık çalışanlarının kaygı ve umut düzeylerinin karşılaştırılması nasıldır?

Neden-sonuç ilişkili: herhangi bir değişkenin başka bir değişkene etkisi incelenir. Örneğin, öğrencilerin değer anlayışının akademik başarılarına etkisi nasıldır?

Araştırma Sorusunun Geliştirilmesi

Örneğin, spor çalışanlarının örgütsel yalnızlık düzeylerini araştırmak amaçlansın. Bunun için daha geniş bir konu belirleyerek başlanmalıdır. Diğer bir ifade ile, bu alanda hangi araştırmaların yapıldığını ve hangi literatürün halihazırda mevcut olduğunu bulmak için bir ön araştırma yapılmalıdır (Jones, 2003). Bu nedenle konu hakkında ne bilindiği ve nelerin bilinmediği ile işe başlanmalıdır. Bunun sonucunda bilinmesi gereken daha bilgiler bulunmakta mıdır, bunun değerlendirilmesi gerekir.

Literatür incelemesi yapılırken temel soru ile bağlantılı yeni alt sorular çıkabilmektedir. Alt problemler olarak tanımlanan bu örtülü sorular, konunun daha spesifik yönlerini ortaya koymayı hedefler (Örneğin, spor çalışanlarının örgütsel yalnızlık düzeyleri meslek alanlarına göre farklılaşmakta mıdır?). Sonrasında araştırmacının kapsam ve odağının daraltılması gerekecektir. Yani, spor çalışanları yerine beden eğitimi öğretmenleri veya antrenörler alınabilir. Konunun kapsamı ise örgütsel yalnızlık düzeyinin neden olduğu kaygı düzeyleri olarak daraltılabilir.

Hipotez Oluşturma

Herhangi bir araştırmada araştırma sorusu bulunması yanında bir de sorunun çözümüne ilişkin öneriler yer almalıdır. Bu tür geçici açıklamalar veya çözüm önerileri, teorik arka planın okunarak bilgi sahibi olunmasıyla ortaya çıkarlar. Geçici çözüm önerileri oluşturmak araştırmanın konusu hakkında bilgi sahibi olduğunu ve sonucun az çok tahmin edilebileceğini göstermektedir. Bu tür çözüm önerileri formüle edildiklerinde hipotez olarak adlandırılırlar. Bu nedenle hipotezlere sorunun geçici bir çözümü denilebilir.

Hipotez geliştirilen çalışmalarda araştırma faaliyeti araştırma sorusuna cevap bulmak için değil, geliştirilen hipotezi doğrulamak için yapılır. Araştırmacı araştırmanın başında bir hipotez geliştirerek formüle eder. Hipotez kelimesi “Hipo” ve “Tez” olarak iki kelimeden oluşmaktadır. “Hipo” kelimesi geçici veya doğrulamaya tabi anlamına gelirken, “Tez” kelimesi ise bir sorunun çözümüne ilişkin ifade olarak tanımlanmaktadır. Bundan dolayı “Hipotez” kelimesi herhangi bir problemin çözümüne ilişkin geçici bir çözüm anlamını taşır.

Hipotez değişkenlerin belirli bir etkiye sahip olduğu, yani ampirik olarak doğrulanmaya ihtiyaç duyan olgusal ve kavramsal öğeler hakkında bir önermedir. Henüz sonucu belirsiz olan bir soruna yönelik geçici çözüm önerisi olduğundan karanlığa ışık tutmak da denilebilir. Hipotezler iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişki konusunda geçici bir ifadedir. Diğer bir ifade ile, bir hipotez çalışmada beklenen sonuç konusunda spesifik, test edilebilir bir tahmindir. Bu nedenle hipotezlerin geliştirilebilmesi için araştırmanın değişkenleri, belirli bir popülasyonu ve değişkenleri arasında ilişkinin olması beklenir (Kabir, 2016). Hipotezin doğru veya yanlış olması önemli değildir. Önemli olan bu hipotezin doğru mu yoksa yanlış mı çıkma ihtimalidir.

Hipotez Türleri

Hipotez türleri “Null Hipotez” (Sıfır hipotez) ve “Alternatif Hipotez” olarak ikiye ayrılırlar. Null hipotez “ H_0 ” veya “ H_N ” olarak ifade edilirken, alternatif hipotez ise “ H_1 ” veya “ H_A ” olarak ifade edilir. Null hipotez geçici çözüm önerisinin kabul edilmesi, alternatif hipotez ise geçici çözüm önerisinin reddedilmesi anlamını taşımaktadır. Değişkenler test edildikten sonra, sonuçlar her zaman null hipotez cinsinden verilir. Bu durumda ya ‘ H_0 ’, ‘ H_1 ’ lehine reddedilir, ya da ‘ H_1 ’ hipotezi reddedilir. ‘ H_0 ’ hipotezi reddedildiğinde bu durum ‘ H_1 ’ hipotezinin doğru olduğu anlamına gelmemektedir. Yalnızca alternatif hipotezin doğru olabileceğini düşündürür.

Hipotez geliştirmeye örnek olarak, ortaokul 8. Sınıf öğrencilerinin sınav kaygısı düzeylerinin eleştirel düşünme becerilerine etkisinin araştırıldığı bir çalışmada hipotezler şu şekilde kurulabilir:

Temel Hipotezler

H_0 = öğrencilerin sınav kaygısı düzeyleri ile eleştirel düşünme becerileri arasında bir ilişki yoktur.

H_1 = öğrencilerin sınav kaygısı düzeyleri ile eleştirel düşünme becerileri arasında bir ilişki vardır.

Alt Hipotezler

Sosyal Bilimlerde Araştırma Süreci ve Aşamalarına Kuramsal Bir Bakış
Yavuz Ercan GÜL

H_0 = Sınav kaygısı düzeylerinin eleştirel düşünme becerileri üzerinde anlamlı etkisi yoktur.

H_1 = Sınav kaygısı düzeylerinin eleştirel düşünme becerileri üzerinde anlamlı etkisi vardır.

H_0 = Sınav kaygısı düzeyleri alt boyutlarının, eleştirel düşünme becerileri üzerinde anlamlı etkisi yoktur.

H_2 = Sınav kaygısı düzeyleri alt boyutlarının, eleştirel düşünme becerileri üzerinde anlamlı etkisi vardır.

H_0 = Eleştirel düşünme becerileri alt boyutlarının, sınav kaygısı düzeyleri üzerinde anlamlı etkisi yoktur.

H_3 = Eleştirel düşünme becerileri alt boyutlarının, sınav kaygısı düzeyler üzerinde anlamlı etkisi vardır.

H_0 = Cinsiyet değişkenine göre sınav kaygısı düzeyleri ile eleştirel düşünme beceri düzeyleri evrenlerinin ortalamaları eşittir.

H_4 = Cinsiyet değişkenine göre sınav kaygısı düzeyleri ile eleştirel düşünme beceri düzeyleri evrenlerinin ortalamaları farklıdır.

H_0 = Bölüm değişkenine göre sınav kaygısı düzeyleri ile eleştirel düşünme beceri düzeyleri evrenlerinin ortalamaları eşittir.

H_5 = Bölüm değişkenine göre sınav kaygısı düzeyleri ile eleştirel düşünme beceri düzeyleri evrenlerinin ortalamaları farklıdır.

Araştırma Soruları (Alt Problemler)

Nicel yaklaşımda Hipotez oluşturma veya araştırma soruları (alt problemler) kullanılırken, nitel yaklaşıma dayalı yürütülen çalışmalarda daha çok araştırma soruları kullanılır. Nitel araştırmalar hipotez yerine daha çok araştırma sorularını kullanmaktadır. Ne? ve Nasıl? Soru ifadelerinin kullanıldığı nitel yaklaşımda sorular herhangi bir çözüm yönünü ifade etmez. Aynı zamanda bu sorular değişkenler arasındaki ilişkiyi açıklamak yerine değişkenleri veya grupları tanımlamaya yöneliktir. Nitel araştırmalarda kullanılan araştırma soruları sürekli olarak gözden geçirilebilir ve formüle edilebilir. Araştırmanın herhangi bir sürecinde değişebilir ve yeniden yazılabilir. Sorular herhangi bir literatüre atıfta bulunmadan açık uçlu olarak oluşturulur.

Nicel paradigmaya dayalı araştırmalarda, herhangi bir ölçme aracı ile yapılıyorsa genellikle araştırma sorusu, deneye dayalı bir çalışma ise hipotez kullanımı daha sıktır. Ölçüm yapılan çalışmalarda değişkenler arasındaki ilişki veya karşılaştırma söz konusudur. Araştırma soruları bu ilişkinin yönünü ve bağımsız değişkenler ile ilişkisini açıklamaya yöneliktir. Araştırma soruları hazırlarken şunlara dikkat edilmelidir: (1) Herhangi bir araştırma sorusu yazmadan önce konuya hâkim olmak

için literatürde yer alan çalışmaların okuyun ve konu hakkında bilgi sahibi olun. (2) Araştırma sorularını yazarken yargılayıcı ve öznel ifadelerden kaçının. Kişisel görüşler yerine objektif ifadeler belirleyin. (3) Araştırma sorularında yer alan her terimin anlaşıldığından ve tanımlandığından emin olun; genellemelerle uğraşmayın ve okuyucunun teknik bir terimin anlamını bildiğini varsaymayın. (4) Araştırma sorularınızın araştırma sürecinde değişebileceğini unutmayın.

Araştırma alt problemlerinin belirlenmesine örnek olarak daha önce hipotez örneğindeki konu verilebilir. Buna göre ortaokul 8. Sınıf öğrencilerinin sınav kaygısı düzeylerinin eleştirel düşünme becerilerine etkisinin araştırıldığı bir çalışmada araştırma soruları şu şekilde oluşturulur:

Araştırmanın temel sorusu

- Sınıf öğrencilerinin sınav kaygısı düzeylerinin eleştirel düşünme becerilerine etkisi var mıdır?

Araştırmanın alt soruları

- Öğrencilerin sınav kaygısı düzeyleri nedir?
- Öğrencilerin eleştirel düşünme beceri düzeyleri nedir?
- Öğrencilerin sınav kaygısı düzeyleri sınıf, cinsiyet, yaş vs. değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?
- Öğrencilerin eleştirel düşünme beceri düzeyleri sınıf, cinsiyet, yaş vs. değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?
- Öğrencilerin sınav kaygısı düzeylerinin eleştirel düşünme becerilerine etkisi var mıdır?

Literatür Taraması

Bir araştırmada konunun belirlenmesinden sonra yapılacak ilk iş literatürün taranmasıdır. Literatür taramasında araştırmacı tam olarak ne aradığını bilmelidir. Araştırmada yararlanılacak anahtar kelimelerin seçilmesiyle aranan konu daraltılabilir. Geniş bir arama bulunabilecek literatür miktarını artırarak araştırmacının dikkatinin dağılmasına neden olabilir. Literatür, araştırma alanında ufuk açacak, bakış açısını geliştirecek önemli araştırmalar açısından taranmalıdır.

Araştırmanın bu kısmı araştırma için oldukça büyük önem taşımaktadır. Çünkü araştırma alanında yeniyi ortaya koyabilmek için eskinin bilinmesi gerekmektedir (Hart, 1998). Bugüne kadar yapılmış olan çalışmaların dikkatli bir şekilde gözden geçirilmesi teorik ve kavramsal gelişime de katkı sağlayacaktır. Hart (1998), literatür taramasının, belirli bir yaklaşımın doğrulanabilmesi için literatürdeki çalışmaların bilgilerinin kullanılması ile yapılmakta olan araştırmanın alanda yeni bir şeye katkıda bulunduğunun gösterilmesi olduğunu söylemektedir. Shaw (1995) ise, literatür incelemesini bir araştırmanın parçasının diğerini inşa etmesi olarak açıklamaktadır.

Literatürde yer alan çalışmalar çok sayıda olabileceği gibi çok az olması da mümkündür. Böyle bir durumda literatürden ulaşılan çalışmalar referans olarak kullanılabilir gibi, çalışmanın yararlanmış olduğu kaynaklar da referans olarak kullanılabilir. Diğer bir deyişle, bulunan bir çalışmanın kaynakça bölümü incelenmeli ve konuya yakın olan çalışmalar belirlenerek o çalışmalara ulaşılmalıdır.

Bu şekilde bir çalışmadan on çalışmaya ve on çalışmadan da çok sayıda çalışmaya ulaşılarak çığ gibi büyüyen bir literatüre ulaşılabilir.

Literatür incelemesi, araştırma süreci kolaylaştıracak birçok özelliğe sahiptir. Öncelikle, teori geliştirmeyi kolaylaştırır, çok sayıda araştırmanın bulunduğu alanı daraltır ve yalnızca çalışmada ihtiyaç duyulan alanları ortaya çıkarır (Webster & Watson, 2002). Levy ve Ellis'e (2006) göre etkili bir literatür taramasının içermesi gereken özellikler şunlardır:

- Önemli literatürü metodolojik olarak analiz etmek ve sentezlemek
- Bir araştırma konusuna sağlam bir temel sağlamak
- Araştırma metodolojisinin seçimi için sağlam bir temel sağlamak
- Gerçekleştirilmekte olan çalışmanın genel bilgi birikimine yeni bir şey kattığını veya araştırma alanının bilgi tabanını geliştirdiğini göstermek.

Literatür taraması, belirli bir alanda yapılan çalışmaların sonuçlarının sonraki araştırmalara temel oluşturarak kümülatif bir şekilde bilginin gelişmesini ifade etmektedir. Her bir araştırma bir sonraki araştırmaya veri sağlamakla dolayısıyla o alanın gelişimine katkıda bulunmaktadır (Livari, et al., 2004). Bu nedenle literatür taraması ile yapılmakta olan araştırmanın genel bilgi birikimine yeni bir şeyler kattığını göstermesi gerekmektedir.

Araştırmanın Tartışma Bölümünün Yazımı

Sosyal bilimlerde araştırmalar genellikle özet, giriş, yöntem, bulgular, tartışma ve sonuç (IMRaD, Introduction, Methods, Results, and Discussion) olarak tasarlanmaktadır. Bu düzen makale türlerine ve dergilere göre kimi zaman farklılık gösterse de genel kabul bu yöndedir. Ancak küçük kapsama sahip makalelerde tartışma ve sonuç bölümü birleştirilerek yazılabilmektedir (Cargill & O'Connor, 2009). Araştırmanın giriş ve tartışma bölümleri bölümlerinin yazımı benzerlik göstermektedir. Giriş ve tartışma bölümü literatüre dayalı olarak yazılmaktadır. Giriş bölümü, geniş bir çerçeve ile başlayarak çalışmanın alanına daha yakından atıfta bulunarak daraltılır. Tartışma bölümünde ise dar bir çerçeveden başlanarak literatüre dayalı olarak bulgular daha geniş bir alana taşınmış olur. Yani giriş bölümünün odağı genişten dara doğru ilerlerken, tartışma bölümünün odağı ise dardan genişe doğru ilerlemektedir (Vieira, 2019). Kimi zaman giriş ve tartışma bölümünde aynı literatür kullanılmaktadır. Bu literatür giriş bölümünde okuyucuya araştırmanın mevcut durumunu göstermek için kullanılırken, tartışma bölümünde bu öğeler genellikle sonuçları yorumlamak için kullanılır (Glasman-Deal, 2010). Giriş bölümünde araştırmanın amacını netleştirmek için belirli sorular sorulurken, tartışma bölümünde bu sorular yanıtlanır.

Tartışma bölümünün içeriğini yazmak çoğu zaman araştırmanın diğer bölümlerinden daha zordur. Tartışmada esas yapılması gereken giriş bölümünde ortaya konan araştırma sorusunu yanıtlayarak, neden-sonuç ilişkisini kurmak için literatürden yararlanmaktır (Foote, 2009). Bunun yanında araştırmanın tartışma bölümü çalışmada elde edilen sonuçların ne anlama geldiğini ve makalenin alana yaptığı katkıyı açıklar. Tartışma bölümü yazılırken genel olarak şu sorular dikkate alınmalıdır (Hofmann, 2014; Wallwork, 2016; Vieira, 2019): Çalışmanın en önemli bulguları nelerdir? Bulgularınız alternatif bir hipotez önerdi mi? Bulgularınızı başka hangi faktörler etkilemiş olabilir? Hipotezi reddettiniz mi? Çalışmanın güçlü ve zayıf yönleri nelerdir? Bulgularınız konuyla ilgili diğer çalışmaların bulgularıyla

nasıl ilişkilidir? Çalışmanın bulguları neden diğer çalışmaların bulgularından farklı? Çalışmanın diğer çalışmalara göre güçlü ve zayıf yönleri nelerdir? Önceden hangi varsayımlarda bulunuldu? Beklenmeyen bulgular açıklandı mı? Sonuçlar incelenen problem konusundaki bilgileri nasıl etkiler? Bulgular konuyla ilgili mevcut bilgilerle nasıl örtüşüyor? Çalışmanın katkıları neden önemlidir? Hipotez ya da model geliştirilebilir mi? Çalışmanın teorik ve pratik bakımdan önemi nedir? Çalışmanın önerileri nelerdir? Çalışmadan nasıl bir genel sonuç çıkarılabilir? Bulguların ortaya çıkardığı sorunları çözebilmek için başka hangi araştırmalara ihtiyaç vardır?

Tartışma ana bulgunun yeniden ifade edilmesiyle başlar. Bu ifade genellikle ve önerilen şekli bir cümle olmasıdır. Ardından çalışmanın güçlü ve zayıf yönlerinin kapsamlı bir incelemesi bulunmalıdır. Sonrasında ise, çalışmanın daha önce yazılan çalışmalarla ilişkilendirilmesi gerekecektir. Buradaki asıl amaç, çalışmanın önceki çalışmalardan daha iyi olduğunu göstermek değil, güçlü ve zayıf yönleri karşılaştırmaktır. Burada en önemli amaç çalışmanın diğer çalışmalardan neden farklı sonuçlara ulaştığını sorgulamaktır (Docherty, & Smith, 1999).

Tartışma bölümü araştırmanın en önemli kısmı olmasına rağmen kimi zaman yeterince önem görmemektedir. Çalışmanın verileri çok ilginç olmasına rağmen, verilerin dikkatli ve iyi bir şekilde tartışılarak yorumlanmaması çalışmanın yayınlanması için gönderilen derginin editörü veya hakemleri tarafından reddedilebilir (Day & Gastel, 2006). Tartışma bölümü yazılırken kaçınılması gerekenler şunlardır (Hofmann, 2014; Wallwork, 2016): (1) Tartışma bölümünün çok uzun veya kısa tutulması. (2) Düzensiz metin yapısı. (3) Bulgularda yer almayan veriler veya tam tersi bulgularda yer alan verilerin eksik bırakılması. (4) Bulgularda verilen bilgilerin tekrarlanması. (5) Araştırma sorularının odağından ayrılarak alakasız bulguların vurgulanması. (6) Verilen atıfın belirsiz olması (çalışmaya mı yoksa başka bir çalışmaya mı verildiğinin bilinmemesi). (7) Diğer araştırmacıların eleştirilmesi. (8) Gereksiz spekülasyonlarda bulunmak. (9) Bulguların önemini abartmak.

Tartışma bölümü, birçok araştırmacının da yaptığı gibi araştırmacının kendi sonuçlarıyla karşılaştırılması olarak düşünülmektedir. Bu bölümde, bulguların neden-sonuç ilişkileri kapsamında yorumlanması gerekmektedir. Bu bölüm yazılırken araştırmacının ilk başta belirlemiş olduğu araştırma soruları/hipotezleri akılda tutulmalıdır. Uzun tartışmaların yazımında okuyucunun dikkatinin dağılması ve anlatılmak istenen ana noktalar odaklanabilmesi için alt başlıklar kullanılabilir. Mümkün olduğu kadar intihale düşmemek için kullanılan atıflar araştırmacının kendi cümleleriyle yazılmalıdır. Tartışmada araştırmanın zayıf yönlerinden daha çok güçlü yönlerine odaklanılmalıdır.

Danışman Belirleme ve Danışmanla İletişim

Danışman seçimi en az konu seçimi kadar önemli bir aşamadır. İyi bir danışman iyi bir aşçı gibi elindeki az malzemeden çok iyi bir yemek çıkarabileceği gibi, iyi olmayan bir danışman ise en iyi malzemelerden kötü bir yemek çıkarabilir. Veya danışman, bir heykeltıraşa benzetilirse iyi bir heykeltıraş elindeki taştan güzel bir sanatı ortaya koyabilir. Danışmanın öğrencilerinin ufkunu açması, yeni fikirler vermesi ve araştırmaya motivasyonunu sağlaması gerekmektedir. Bunun için sürekli olarak pozitif düşünmeli ve öğrencisini tanıyabilmelidir. Öğrencisinin kapasitesini aşacak çalışmalara onu yönlendirmemelidir.

Konu seçiminde araştırmacının danışmana en az üç potansiyel konu belirleyerek götürmesi gerekmektedir. Bu konuların problemlerinin net bir şekilde ifade edilmesi

Sosyal Bilimlerde Araştırma Süreci ve Aşamalarına Kuramsal Bir Bakış

Yavuz Ercan GÜL

ve araştırma metodolojisinin tanımlanması danışmanın öğrencisine güvenini artıracaktır. Belirlenmiş olan alanla ilgili okuma yapmak ve literatürü gözden geçirmek danışman ile konu hakkında tartışmada yarar sağlayacaktır. Danışman, öğrencinin çalıştığı alandan olabileceği gibi disiplinler arası bir çalışmada diğer bölümden ek danışman, diğer bir ifade ile yardımcı danışman da olabilir. Ancak her bir araştırma enstitüsünün veya kurumunun danışman belirleme konusunda kendi düzenlemeleri bulunabilir (Adhikari, 2020).

Danışman, öğrencilere konu seçiminden, araştırmanın bitimine kadar rehberlik yapan kişidir. Bu nedenle öğrencilerin danışmanla ilgili mutlaka akıllarında tutması gereken şey danışmanın yalnızca yol gösterme görevidir. Danışmanın araştırmayı veya belirli bir bölümünü yazması, istatistiki analizlerini yapması uygun değildir. Öğrencinin danışmanı ile bir zaman programı yaparak; günlük, haftalık veya aylık olarak belirli zamanlarda görüşmeleri gerekmektedir. Bu görüşmede, danışmana akıl verir şekilde veya konudan habersiz şekilde yaklaşılmamalıdır.

Danışman seçimleri bazı üniversitelerde doğrudan öğrencinin lisansüstü çalışmasına başlamasıyla birlikte atanırken, bazı üniversitelerde ise öğrencinin kendisinin belirlemesi beklenmektedir. Hangi durum olursa olsun öğrencinin kendi özgür iradesiyle danışmanını belirlemesi çalışmanın başarılı şekilde yürütülmesi için önemli bir faktördür. Ancak öğrenciler danışman seçimiyle ilgili bazı sınırlılıklar yaşamaktadırlar. Bunlardan en önemlisi çalışmak istediği alanda yalnızca bir veya iki akademisyenin olmasıdır. Bu durumda öğrencinin fazla bir seçim hakkı bulunmamaktadır. Danışman seçiminde hangi sorunla karşılaşılırsa karşılaşılın bir danışman ve bir tez konusu seçiminde Single (2010) şu soruları sormayı tavsiye etmektedir: (1) Danışmanın konuyla ilgili uzmanlığı, ilgisi var mı? (2) Öğretim üyesi hangi kuramsal/kavramsal yaklaşımları kullanıyor? (3) Öğretim üyesi hangi söylemsel, analitik veya araştırma yöntemlerini kullanıyor? (4) Danışman müsait mi? (5) Danışmanın espri anlayışı var mı (gerekli bir özellik olmasa da tez sürecinizi biraz daha keyifli hale getirecektir)?

Bu soruları cevaplandıktan sonra danışmana karar verilmelidir. Ayrıca danışmanınızdan bağımsız olarak dışarıdan farklı öğretim üyelerinden de yardım alınabilir. Danışman öğrencilerin başarılarını takdir edebilmeli ve mesleki eğitimini, kariyer beklentisini geliştirmesine izin vermelidir. Bu nedenle danışman belirlerken ilgi alanlarınızı destekleyecek ve ilgilendiğiniz konuya ilişkin teoriler veya metodolojiler konusunda yönlendirebilecek bir danışman seçilmelidir. Danışmanın öğrencisini motive etmesi araştırmanın sonuçlanmasında hayati önem taşımaktadır. Öğrencisini motive edemeyen, dolayısıyla çalışmaya teşvik edemeyen danışmanlar, danışmanlık ve rehberlik görevini yeterince yerine getiremiyorlar demektir. Single (2010) danışman ve öğrenci arasındaki ilişkiyi Şekil 1'deki gibi tarif etmektedir.

Çeyrek I Mentörlük	Çeyrek II Koçluk
-----------------------	---------------------

Çeyrek III Çıracılık	Çeyrek IV Önerilmeyen
-------------------------	--------------------------

Şekil 1. Konu ve Danışman Seçim Matrisi

Mentörlük Modeli: Arzu edilen modeldir. Danışmanın konuya etkin katılımı, literatür incelemeleri, verileri toplama veya kaynaklara ulaşma, teorik/kavramsal yaklaşımlar, metodolojiler ve alandaki diğer kişilerle iletişim kurma konusunda öğrenciyi bilgilendirdiğinde gerçekleşmektedir. Danışman araştırmada veya tezde aktif rol oynar. Bu çeyreklikte araştırmacı konuya çok ilgilidir ve bu konu onu motive etmektedir. Çünkü konu araştırmacının mesleki ve kariyer hedefleriyle, ayrıca ilgi alanıyla örtüşmektedir. Bu model konu ve danışman seçiminde en iyi seçenektir.

Koçluk Modeli: Bu modelde danışmanın desteğinin azalması söz konusudur. Burada iş araştırmacıya düşmektedir. Danışman yönlendirebilir, rehberlik edebilir, ancak alandaki ihtiyacı belirleyemez veya öğrenciyi akademik dünyaya tanıtamaz.

Çıracılık Modeli: bu model tez yazımında iyi bir model değildir. Eğer araştırma öğrenci için çok önem taşıyorsa, bunun yerine kariyer düşünüyor ve danışmanın etki alanından yararlanmak istiyorsa seçilebilir.

Önerilmeyen Model: bu modelde araştırmacının konuya ilgisi olmadığı gibi, danışmanın da katılımı minimum düzeydedir. Öğrenci tezden sıkıldığı anlarda onu tekrar çalışmaya iten şey kimi zaman tez konusuna olan ilgisi, kimi zaman ise danışmanın motivesidir. Bütün bunlardan yoksun bir şekilde teze devam etmek insanın psikolojisini bozacağı gibi tezin bitmemesine de neden olacaktır.

Sonuç olarak, en iyi çalışmalar öğrencinin ilgi düzeyi yüksek olan konularda ve danışmanın da katılımının en üst düzeyde olduğu durumlarda ortaya çıkmaktadır. Öğrenci tez araştırması boyunca onun şevkini kırarak ve tezdən soğutacak birçok olumsuz durumla karşılaşabilir. Bu durumlarda öğrenciyi motive edecek bir şeye gerek duyulacaktır. Bunlar arasında konuya ilgi, mesleki hedefler, kariyer hedefleri ve danışman etkisi en önemlileridir. Bu nedenle öğrenci ne bütün işi danışmandan beklemeli ve ne de danışman bütün işi öğrenciye bırakmalıdır.

Sonuç

Araştırma, insanın merak duygusuyla birlikte ortaya çıkmış olan ve varlığını yine onunla sürdüren bir düşünme biçimidir. Merak edilen bir şeyi öğrenmek veya karşılaşılan sorunu çözmek için başvurulmuş bir durumdur. Örneğin bir kişi günlük yaşamda bir doktor, hemşire, mühendis, sosyal hizmet uzmanı, öğretmen veya esnaf olabilir. Bu mesleği yaparken kimi zaman aklına takılan veya birisi tarafından sorulan bazı sorular bulunabilir. Örneğin bir öğretmen ele alındığında şu sorular sorulabilir: (1) Her gün kaç öğrenciye ders yapıyorum? (2) Öğrencilerimde en sık görülen durumlar nelerdir? (3) Öğrencilerimin sosyo-ekonomik düzeyleri neden düşük? (4) Toplumda öğretmenden beklentiler nelerdir? (5) Eğitimin topluma katkısı nelerdir? (6) Nasıl daha etkili öğretebilirim? (7) İnsanlar eğitim sistemimiz hakkında ne düşünüyor? (8) Öğrenci ve veliler eğitim sisteminden ne kadar

memnunlar? (9) Öğretim faaliyetleri nasıl daha fazla geliştirilebilir? Bu tür soruların çözümünde kullanılan sistematik yöntemler bilimsel çalışma olarak adlandırılabilir.

Sosyal bilim disiplinleri; eğitim, sağlık, sosyal hizmet, pazarlama vs. ne kadar birbirlerinden ayrı da olsalar ve hatta farklı soruları da sorsalar sorunların çözümünde araştırma yaklaşımlarının benzer olduğu düşünülmektedir. Yalnızca bu disiplinlerde araştırmanın nitel yolla mı yoksa nicel yolla mı gerçekleştirileceğine karar verilmelidir. Kimi araştırmacılar araştırmanın her iki yöntemi de kapsamaya gerektiğini ifade etseler de günümüzde bilim çevresinde araştırma yöntemlerinden nicel ve nitel olarak ayrı olarak yararlanılmaktadır. Gerçek olan her iki araştırmanın da zayıf ve güçlü yönlerinin olmasıdır. Kimi soruların cevabı ancak görüşme ile bulunabilirken, kimi sorulara ise yalnızca nicel ifadeler ile cevap bulunabilmektedir. Araştırmacılar her iki yöntemi de iyi bilmek zorundadırlar. Bir araştırmaya başlandığı zaman araştırmacının, teorik çerçeve, geçerlik ve güvenilirliği sağlanmış yöntem ve teknikler ile tarafsız yorumlama ve sonuç adımlarını takip ettiği anlamına gelir.

Bilimsel araştırma sürecinin ilk etabını konunun belirlenmesi, problem tanımlama ve yazma kısmı oluşturur. Bu süreçte özellikle problemin belirlenmesi ve yazılması hayati bir önem taşımaktadır. Araştırmacının ulaşmak istediği yeri tanımlayan araştırma problemi çalışmanın okuyucularına neyi araştırmak istediğini açıklar. Bilimsel araştırma sürecinin diğer önemli bir etabı ise literatürün detaylı bir şekilde taranmasıdır. Oldukça zaman alıcı bu bölüm araştırmanın ayrılmaz bir parçasıdır. Araştırma sürecinin neredeyse her adımına değerli bir katkı sağlar. Çalışmanın başında teorik temellerin oluşturulmasında, düşüncelerin netleştirilmesinde ve araştırma metodolojisinin oluşturulmasında yardımcı olur. Araştırmanın tartışma bölümünde ise bilgi tabanını geliştirmeye ve bulguların mevcut bulgularla bütünleştirilmesine yarar sağlar. Araştırmacının önemli sorumluluklarından birisi olan başka çalışmaların bulgularıyla kendi bulgularını karşılaştırmak olduğundan burada literatür taraması önemli bir rol oynar.

Kaynakça

- Adhikari, G. R. (2020). Strategies for selecting a research topic. *Mining Engineers' Journal*, 22(1), 27-31.
- Alvesson, M. & Sandberg, J. (2011). Generating research questions through problematization. *Academic Management Review*, 36, 247- 71.
- Avan, B. I. (2000). Point of entry into research--problem orientation. *Journal of the Pakistan Medical Association*, 50(8), 279-82.
- Bedeian, A. G. (1996). Lessons learned along the way: Twelve suggestions for optimizing career success. In P. J. Frost & M. S. Taylor (Eds.), *Rhythms of academic life: Personal accounts of careers in academia* (pp. 3-9). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Bhatti, J. A., Akhtar, U. Raza, A. A. & Ejaz, K. (2012). Selecting research topic. *Journal of the Pakistan Medical Association*, 62(2), 184-186.
- Cargill, M., & O'Connor, P. (2009). *Writing scientific research articles: strategy and steps*. Oxford, UK: Wiley-Blackwell.
- Clifford, W. (2014). The values of educational research to the classroom teacher. *The Journal of Educational Research*, 16(3), 172-178. <https://doi.org/10.1080/00220671.1927.10879779>
- Day, R. A., & Gastel, B. (2006). *How to write and publish a scientific paper*. Westport, CT: Greenwood Press.

- Docherty, M., & Smith, R. (1999). The case for structuring the discussion of scientific papers: much the same as that for structuring abstracts. *British Medical Journal*, 318(7193), 1224-1225. DOI: 10.1136/bmj.318.7193.1224
- Foote, M. (2009). The proof of the pudding: how to report results and write a good discussion. *Chest*, 135(3), 866-868. DOI: 10.1378/chest.08-2613.
- Glasman-Deal, H. (2010). *Science research writing for non-native speakers of English*. London, UK: Imperial College Press.
- Hart, C. (1998). *Doing a literature review: Releasing the social science research imagination*. London, UK: Sage Publications.
- Hofmann, A. H. (2014). *Scientific writing and communication: papers, proposals, and presentations*. New York, NY: Oxford University Press.
- Igwenagu, Ch. (2016). *Fundamentals of research methodology and data collection*. LAP Academic Publishing.
- Irny, S. I., & Rose, A. A. (2005). Designing a Strategic Information Systems Planning Methodology for Malaysian Institutes of Higher Learning (isp-ipta), *Issues in Information System*, 6(1), 325-331.
- Jones, R. (2003). Choosing a research question. *Asia Pacific Family Med*, 2, 42- 44.
- Kabir, S. M. S. (2016). *Basic Guidelines for Research*. Md. Javed Rahim Book Zone Publication.
- Kuhn, T. S. (1962). *The structure of scientific revolutions*. University of Chicago Press.
- Kumar, S. (2011). *Research methodology*. SAGE Publications.
- Levy, Y., & Ellis, T. J. (2006). A systems approach to conduct an effective literature review in support of information systems research. *Informing Science Journal*, 9, 181-212. Retrieved from <http://www.inform.nu/Articles/Vol9/V9p181-212Levy99.pdf> (31.07.2021)
- Livari, J., Hirschheim, R., & Klein, H. K. (2004). Towards a distinctive body of knowledge for information systems experts: Coding ISD process knowledge in two IS journals. *Information Systems Journal*, 14(4), 313-342.
- Luse, A., Menecke, B. E. & Townsend, A. M. (2012). Selecting a research topic: a framework for doctoral students. *International Journal of Doctoral Studies*, 7, 143-152.
- Reynolds, P. (2007). *A primer in theory construction*. Pearson Education.
- Rienecker, L & Jorgense PS. 2015. Formulating a research question: From topic to focus and question. In: *The Good Paper – A Handbook for Writing Papers in Higher Education*, PHi Business Solutions Ltd.
- Shaw, J. (1995). A schema approach to the formal literature review in engineering theses. *System*, 23(3), 325-335.
- Shoket, M. (2014). Research Problem: Identification and Formulation. *International Journal of Research (IJR)*, 1(4), 512 – 518.
- Single, P. B., 2010, *Demystifying Dissertation Writing: A Streamlined Process from Choice of Topic to Final Text*, Stylus Publishing, Sterling, Virginia.
- Wallwork, A. (2016). *English for writing research papers*. New York, NY: Springer.
- Webster, J., & Watson, R. T. (2002). Analyzing the past to prepare for the future: Writing a literature review. *MIS Quarterly*, 26(2), 13-23.
- Vieira, R. F., Lima, R. C. & Mizubuti, E. S. G. (2019). How to write the discussion section of a scientific article. *Acta Scientiarum. Agronomy*, 41, 1-11. Doi: 10.4025/actasciagron.v41i1.42621.

Extended

Research is a way of thinking that emerged with human curiosity and continues its existence with it. It is a situation that is used to learn something that is curious or to solve the problem encountered. For example, a person may be a doctor, nurse, engineer, social worker, teacher or tradesman in everyday life. While doing this profession, there may sometimes be some questions that come to mind or are asked by someone. For example, when considering a teacher, the following questions may be asked: (1) How many students do I teach each day? (2) What are the most common situations in my students? (3) Why are my students' socio-economic levels low? (4) What are the expectations from the teacher in the society? (5) What are the contributions of education to society? (6) How can I teach more effectively? (7) What do people think about our education system? (8) How satisfied are students and parents with the education system? (9) How can teaching activities be further developed? The systematic methods used in solving such questions can be called scientific work.

Social science disciplines; education, health, social work, marketing etc. Just to decide whether to do it in the qualitative way to be taken in these disciplines or the beautiful way. Although some express that it should cover both methods of training the brain, nowadays, quantitative and qualitative research methods are used separately from non-scientific research methods. The reality is that both aduhoods are weak and strong. While some questions can only be answered by interview, some questions can only be answered with good expressions. Researchers have to learn both of his methods well. When a person starts, it means that the researcher follows the theoretical framework, validated and reliable methods and techniques, and evaluation and conclusion steps.

The first step of the scientific research process consists of determining the subject, defining the problem and writing. In this process, it is vital to identify and write down the problem. The research problem, which defines where the researcher wants to reach, explains to the readers of the study what he wants to investigate. Another important step of the scientific research process is the detailed review of the literature. This rather time-consuming part is an integral part of the research. It makes a valuable contribution to nearly every step of the research process. It helps in establishing the theoretical foundations at the beginning of the study, clarifying the thoughts and establishing the research methodology. In the discussion part of the research, it helps to develop the knowledge base and integrate the findings with the existing findings. Literature review plays an important role here, as one of the important responsibilities of the researcher is to compare his/her own findings with the findings of other studies.